



۲۰۲۲/۰۹/۲۱

انجینر قیس کبیر / مجمع اللغات

## تشریح از تعدادی لغات و کلمات علمی با ریشه های آنها در قاموس کبیر افغانستان

در عصر انقلاب علوم و تکنولوژی که ما قرار داریم، تشریحات لغات و کلمات علمی بر مبنای وجه تسمیه و مفاهیم علمی آنها باید به زبان دری در قاموس کبیر افغانستان جاگزین گردد. بدون استفاده از این لغات نه تنها زبان دری از قافله علمی و علوم معاصر فاصله گرفته زبان را به فقر علمی و معنوی میکشاند. کسانی را که با این لسان صحبت مینمایند، به چلنج های جدی درک و فهم مفاهیم علمی مواجه میسازد. من من حیث یک انجینر الکتروتکنیک، سعی نمودیم، تا جهت فراهم آوری تسهیلات برای استفاده کنندگان محترم مجمع اللغات، تا جائیکه ممکن است، تعدادی از این لغات و کلمات علمی را با ریشه ها و وجوهی تسمیه آن ها در بخش لغوی مجمع اللغات قاموس کبیر افغانستان، از منبع مختلف جمعآوری و تشریح نمایم.

ریشه	تشریح	اسم یا کلمه
لاتین	چرا "کمونیسم" می نویسند و ما آنرا "کمونیزم" می خوانیم؟ زیرا این اصطلاح در زبان های خانواده لاتین، مخصوصاً فرانسوی به communisme نوشته می شود، در زبان فرانسوی در اکثر حالات کلمات دارای یک "s"، "س" نه، بلکه "ز" تلفظ می شود و ایرانی ها همین خصلت نوشتاری آن زبان را نادرست در زبان فارسی ایران هم حمل نموده اند، در حالی که در دری افغانستان هرچه تلفظ می گردد، همانطور نوشته هم می شود، پس کمونیسم را در تمام زبان ها "کمونیزم" تلفظ میکنند، لذا ما در زبان دری کمونیسم نه بلکه کمونیزم می نویسیم و کمونیزم تلفظ هم می کنیم. / اکبر. زمین	یسم یا یزم؟
یونانی	کلمه "استراتژی" از کلمه یونانی "strategia" (στρατηγία) به معنای هنر یا علم رهبری نظامی گرفته شده است. در اصل، این کلمه از دو بخش "stratos" (στρατός) به معنای نیروهای نظامی و "ἄγω" (ago) به معنای رهبری یا هدایت تشکیل شده است. اصطلاحاً، استراتژی به معنای برنامه ریزی و تصمیم گیری های مهم و موثر برای دستیابی به اهداف در یک حوزه خاص از علم، کسب و کار، نظامی و غیره استفاده می شود.  به شکل ساده و بسیط استراتژی یک طرح عملیاتی است به منظور سازماندهی و تنظیم و هماهنگی رسیدن به یک هدف و یا اهداف تعیین شده. کلمه استراتژی از عرصه حربی و نظامی نشأت نموده و آهسته آهسته در عرصه های دیگر مانند اقتصاد، سیاست، تجارت و غیره، موارد استفاده زیادی پیدا کرده است. ستراتژیک: سوق الجیشی	ستر اتیژی/استراتژی

به صفحه قاموس کبیر افغانستان خوش آمدید

<p>ترکیب یونانی</p>	<p>ریشه کلمه "جیواستراتژیک" نیز مشابه به "ژئوپولیتیک" از دو کلمه یونانی به معنای جغرافیا و استراتژی گرفته شده است. "جیو" به معنای زمین و مکان جغرافیایی است و "استراتژیک" به معنای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری‌های مهم برای دستیابی به اهداف است. این دو کلمه باهم ترکیب شده‌اند تا به معنای تحلیل تعاملات بین عوامل جغرافیایی و اهداف استراتژیک در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی باشند.</p>	<p>جیواستراتژیک</p>
<p>ترکیب یونانی</p>	<p>ژئواقتصاد، به مفهوم ترکیبی از عبارات "ژئو" که به جغرافیا و مکان اشاره دارد و "اقتصاد" که به مفاهیم مرتبط با تولید، توزیع و مصرف منابع اقتصادی اشاره دارد، می‌باشد. این مفهوم به تحلیل تأثیر عوامل جغرافیایی بر اقتصاد یک منطقه یا کشور می‌پردازد. به عبارت دیگر، ژئواقتصاد مرتبط با تعاملات میان عوامل جغرافیایی، سیاسی و اقتصادی و نحوه تأثیر آنها بر عملکرد اقتصادی است. مفهوم ژئواقتصاد به تحلیل نقش مکان‌ها، مناطق جغرافیایی و عوامل محیطی در تعیین مسیر تجارت، توسعه اقتصادی، نیازهای انرژی، توانمندی‌های نظامی و سیاست‌های اقتصادی می‌پردازد. این مفهوم تلاش می‌کند تا تأثیر جغرافیا و مکان بر تصمیم‌گیری‌های اقتصادی و سیاسی را به شیوه‌ای جامع بررسی کند.</p>	<p>ژئواکونومی</p>
<p>ترکیب یونانی</p>	<p>ژئوپولیتیک یا جغرافیای سیاسی، اصطلاحی است، که از ترکیب دو کلمه یونانی "ژئو" به معنای مربوط به زمینه جغرافیایی و "پولیتیک" به معنای امور سیاسی تشکیل شده است. به طور کلی، ژئوپولیتیک مطالعه تعاملات بین عوامل جغرافیایی، اقتصادی، نظامی، فرهنگی و سیاسی در مقیاس منطقه‌ای و جهانی را مورد بررسی قرار می‌دهد. در زمینه ژئوپولیتیک، عوامل مختلفی مانند مکان جغرافیایی، منابع طبیعی، توپوگرافی، جمعیت، قدرت نظامی، اقتصاد و تاریخچه سیاسی یک منطقه یا کشور مورد مطالعه قرار می‌گیرند. تحلیل‌های ژئوپولیتیکی به طور عمده در تعیین راهبردها، سیاست‌ها و تصمیمات دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی و فعالان دیگر در امور بین‌المللی تأثیرگذار است. مسائلی که در دامنه ژئوپولیتیک مطرح می‌شوند، شامل مواردی چون مرزها و قلمروها، کنترل منابع طبیعی مانند نفت و گاز، رقابت‌های نظامی، تأثیر ناحیه‌ها و کشورهای بزرگ بر مناطق کوچک‌تر، تعاملات فرهنگی و مذهبی، ترتیب‌بندی قدرت‌ها و تعیین موقعیت‌های استراتژیک و غیره می‌شود. در کل، ژئوپولیتیک به عنوان یک مفهوم و زمینه تحلیلی، درک بهتری از نحوه تأثیر عوامل مختلف جغرافیایی و سیاسی بر تصمیمات و رویدادهای جهانی را فراهم می‌کند.</p>	<p>ژئوپولیتیک</p>

د پانو شمیره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de) یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

عربی	اصطلاح "تسمیه" به معنای انتخاب و اختصاص نام به شخص یا چیزی است. وقتی که یک نام به کسی یا چیزی داده می شود تا آن شخص یا چیز با آن نام شناخته شود، این عمل به عنوان "تسمیه" شناخته می شود. نام نهادن، نام ماندن، نام گذاشتن، نامیدن، نامگذاری کردن.  در مفهومی گسترده تر، تسمیه نه تنها به اختصاص نام به اشخاص، بلکه به اختصاص نام به مفاهیم، مکان ها، محصولات، شرکت ها و موارد مختلف دیگر نیز اشاره دارد. این عمل در ادبیات، مذهب، علم، فرهنگ و سایر زمینه ها به وفور دیده می شود.	تسمیه
ترکیب عربی عربی	"وجه تسمیه" به معنای دلیل، عامل یا انگیزه ای است که باعث انتخاب یک نام خاص برای چیزی یا شخص می شود. در واقع، وجه تسمیه به دلیلی اشاره دارد که باعث می شود از بین گزینه های مختلف نام خاصی برای چیزی یا شخص انتخاب شود.	وجه تسمیه
لاتین	حقیقت گرایی، واقعیت گرایی، واقع بینی، حقیقت پرستی، واقع گرایی، عمل رالیست، گرایش و توجه به واقعیت ها و پرهیز از خیال بافی- وفاداری به زندگی واقعی و بیان دقیق آن بدون خیال پردازی. در زمینه فلسفه، رئالیسم به معنای اعتقاد به وجود واقعیت های بیرونی و مستقل از ذهن یا تفسیر انسان است. این نگرش بر این اساس است که واقعیت ها و اشیاء در دنیای واقعی وجود دارند و نه تنها به عنوان ایده ها یا تصورات ذهنی	رئالیزم
ترکیب یونانی یونانی	کلمه "ایدئولوژی" (Ideology) از دو کلمه یونانی "idea" (ἰδέα) به معنای "ایده" و "logos" (λόγος) به معنای "کلام" گرفته شده است. جهان بینی، انواع و اقسام سیستم های فکری و فلسفی و منجمله مذهب که به نوعی در تعیین خط مشی، عمل یا موضع گیری معتقدان به آن ها در مسایل سیاسی - اجتماعی مؤثر باشد. ایدئولوژی به معنای یک مجموعه از باورها، ارزش ها، عقاید، اصول و دیدگاه هایی است که به طور جامعه شناختی یا سیاسی تفسیری از جهان و نحوه تفسیر آن ارائه می دهد. این مجموعه از اصول و باورها می تواند به شکل معقول یا غیر معقول توجیه شوند و در تشکیل نگرش ها، تصمیم ها و عملکردهای افراد و جوامع نقش دارند. ایدئولوژی ها می توانند در زمینه های مختلف مانند سیاست، اقتصاد، جامعه شناسی، دین، هنر و غیره وجود داشته باشند. آن ها معمولاً نقش مهمی در تعیین چگونگی تصمیم گیری ها، تشکیل نگرش ها، شکل گیری ساختارهای اجتماعی و تعیین مسیر توسعه جامعه ایفا می کنند.	ایدئولوژی
لاتین	کلمه "ایدالیزم" (Idealism) از کلمه لاتین "idea" به معنای "ایده" گرفته شده است. این کلمه به مفهوم نگرش یا فلسفه ای اشاره دارد که به ایده آل ها، واقعیت های انتزاعی، و روحیه ها و اصول انتزاعی توجه دارد.  به معنی اصالت تصور - عقیده فلسفی که منکر پاره حقایق است، و پیروان آن معتقد اند که بسیاری از اجسام ساخته و پرداخته تصور است - پیروی از کمال مطلوب در کارهای صنعتی.	ایدالیزم

د پانو شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنالین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ [maqalat@afghan-german.de](mailto:maqalat@afghan-german.de)  
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ